

POSTANOWIENIE

6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. J.

przeciwko Bank w W. Oddział w Polsce

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej J. J. i skargi kasacyjnej Bank w W. Oddział w Polsce

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 18 lutego 2022 r., VI ACa 927/20,

- 1. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 18 lutego 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z powództwa J. J. przeciwko Bank z siedzibą w W. o zapłatę i ustalenie, na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 września 2021 r., zmienił zaskarżony wyrok w części, w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki 332 775,88 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 grudnia 2021 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo główne oddalił (pkt I.1), zasądził od pozwanego na rzecz powódki 13 592,79 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt I.2), nakazał Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Warszawie wypłacenie powódce kwoty 207,21 złotych tytułem zwrotu części niewykorzystanej zaliczki na poczet

wynagrodzenia biegłego (pkt I.3), oddalił apelację powódki w pozostałej części i apelację pozwanego w całości (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniosły obie strony.
3. Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części, tj. w części zmieniającej zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie przez oddalenia powództwa głównego w pozostałym zakresie (pkt I.1) oraz co do oddalenia apelacji powódki w pozostałej części (pkt II), zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 385¹ k.c., art. 455 k.c. i art. 481 § 1 k.c. Jako podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka powołała oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) polegającą na „oczywiście nieprawidłowej” wykładni przepisów art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 385¹ k.c. oraz występowanie w sprawie następujących istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) związanych z wykładnią art. 455 k.c. zw. z art. 481 § 1 k.c.:
 1. czy w sytuacji, w której konsument reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, uprzednio przez niego pouczony, wywiódł określone i skonkretyzowane roszczenia oparte na nieważności spornego stosunku cywilnoprawnego (w przypadku sprawy niniejszej dwóch umów kredytu), poprzez sformułowanie których wykazał zarówno wolę unieważnienia jak i świadomość co do znajomości konsekwencji swojego stanowiska procesowego zasadnym jest ustalanie przez sąd z urzędu stanu jego świadomości czy też ponowne odbieranie kolejnych oświadczeń w tym przedmiocie?
 2. jakie kryteria powinno spełniać pouczenie konsumenta o skutkach nieważności umowy i czy jest ono niezbędne do rozpoczęcia biegu terminu wymagalności jego roszczeń skoro dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela i żaden przepis prawa nie uzależnia wymagalności roszczeń konsumenta od złożenia przedsiębiorcy oświadczenia, że posiadał informację co do wszelkich skutków trwałej bezskuteczności umowy?

3. czy Sąd II instancji jako sąd odwoławczy jest wyłącznie uprawniony do pouczenia kredytobiorcy o skutkach nieważności umowy a przez to wcześniejsze pouczenia dokonywane przez pełnomocnika zawodowego nie mają znaczenia dla wymagalności roszczenia o zapłatę i stanu opóźnienia dłużnika?
4. W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwany wniosł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku jej przyjęcia do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.
5. Pozwany wniosł skargę kasacyjną zaskarżając ją w części, tj. w zakresie części pkt I, w zakresie punktów I.1, I.2, części punktu II oraz punktu III, powołując się na naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich; art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 69 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, art. 65 k.c. i art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w zw. z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c., art. 5 k.c. oraz art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Pozwany wniosł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Podał, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów: art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 Prawa bankowego. Ponadto pozwany stwierdził, że w sprawie występuje następujące istotne zagadnienia prawne:
 1. czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy, za niedozwolone

(nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych;

2. czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej;
3. czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej powołanego art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania

jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa.

4. Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie w całości, oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.
6. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnił przypisane jej funkcje

publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

7. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych

wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

8. Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa (zob. postanowienia SN z 11 stycznia 2022 r., II PSK 193/21 oraz z 20 stycznia 2022r. I CSK 790/21).
9. Odnośnie przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego

oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

10. Analiza skargi kasacyjnej powódki prowadzi do wniosku, że w sprawie nie została spełniona przesłanka oczywistej zasadności skargi w powyższym rozumieniu; również sformułowane przez powódkę zagadnienia prawne nie czynią zadość wskazanym wyżej wymaganiom.
11. Podnosząc oczywistą zasadność skargi powódka w istocie ogranicza się do podważania trafności interpretacji przepisów art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 385¹ k.c. przez sąd II instancji. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oczywiste naruszenie prawa jako przesłanka rozpoznania kasacji ma miejsce wówczas, gdy popełniony przez sąd drugiej instancji błąd w wykładni lub zastosowaniu prawa jest wyraźnie widoczny, bez potrzeby dokonania pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów (postanowienie SN z 17 października 2001 r., I PKN 157/01; postanowienie SN z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01). Powódka nie wykazała popełnienia przez sąd drugiej instancji kwalifikowanego błędu w zakresie wykładni, w powyższym rozumieniu, prowadzącego do wydania oczywiście wadliwego orzeczenia. W odniesieniu do meritum zarzutu oczywiście nieprawidłowej wykładni art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 385¹ k.c. należy przy tym zwrócić uwagę, że podważany przez powódkę kierunek wykładni powołanych przepisów podzielił Sąd Najwyższy w wyroku z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/ 22 (zob. też postanowienia Sądu

Najwyższego: z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3989/22; z 26 maja 2023 r., I CSK 3774/22).

12. Również podniesione przez powódkę kwestie związane z właściwym pouczeniem konsumenta o konsekwencjach upadku całej umowy nie stanowią istotnych zagadnień prawnych w przytoczonym wyżej rozumieniu. Kwestie podnoszone przez powódkę stanowią w istocie problemy związane z ustaleniem i interpretacją znaczenia i skutków oświadczeń powódki, które to ustalenia i wykładnię dokonane przez sąd II instancji powódka kwestionuje. Problemy sformułowane przez powódkę były już przy tym przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21; postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3989/22; z 10 stycznia 2023 r., I CSK 3881/22; z 26 maja 2023 r., I CSK 3774/22).
13. Także skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.
14. Kwestie poruszane przez pozwanego były już przedmiotem wykładni i rozstrzygnięć w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości UE i obecnie nie wymagają dalszej analizy (zob. wyroki SN: z 3 lutego 2022 r., II CSKP 975/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 293/22; z 18 maja 2022 r.; z 18 maja 2022 r., II CSKP 1030/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22 i uchwała SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22 oraz wyrok TSUE z 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21, C-82/21, Deutsche Bank Polska i Bank Millennium). W szczególności przytoczone wyżej zagadnienia prawne oraz wątpliwości co do wykładni powołanych przepisów prawnych zostały wyczerpująco wyjaśnione w postanowieniach Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, oraz z 22 listopada 2023 r., I CSK 5225/22 (zob. też wyroki Sądu Najwyższego: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 kwietnia 2023 r.,

I CSK 2707/22; z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4115/22 i z 18 sierpnia 2023 r., I CSK 4216/22).

15. Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że najistotniejsze dla rozstrzyganej sprawy problemy prawne zostały już wyjaśnione w orzecznictwie. W związku z tym przedstawione w obu skargach kasacyjnych zagadnienia prawne nie mają waloru nowości i nie są zagadnieniami, których wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżących, jak i rzekoma potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów są w rzeczywistości pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa, a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego, czy też z potrzebą wykładni przepisów prawnych. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącym nie chodzi o wykazanie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.
16. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).
17. Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.) i zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania kasacyjnego.

[SOP]

(r.g.)

